

MICHAŁ PARCZEWSKI

Z BADAŃ POWIERZCHNIOWYCH NA SPISZU POLSKIM

W październiku 1970 roku przeprowadzono powierzchniowe badania archeologiczne w północnej części Spisza Polskiego. Była to pierwsza tura z przewidzianego na dwa lub trzy etapy programu poszukiwań na tym terenie¹.

Dotychczas interesujący nas teren nie był odrębnym celem badań powierzchniowych. Spiska terasa Dunajca oraz odcinek terasy Białki od Krempach po ujście tej rzeki do Dunajca były penetrowane w roku 1966 w trakcie badań na obszarze przyszłego zalewu czorsztyńskiego. Ekspedycja, w której udział wzięli pracownicy naukowcy i studenci z KAP UJ, natrafiła wówczas na ziemi spiskiej na jedno stanowisko, położone na wschód od Frydmana². Z rejonu Frydmana znane jest także znalezisko luźne³.

W trakcie niniejszych badań główną uwagę zwrócono na terasy Dunajca i Białki — są to najobfitsze ciekły wodne na interesującym nas terytorium. W toku akcji zbadano: a) odcinek prawej terasy (niskiej i wysokiej) Dunajca od ujścia Białki po miejscowość Falsztyn, b) prawą terasę Białki od wsi Trybsz po ujście Białki do Dunajca, c) fragment lewej terasy Białki w rejonie miejscowości Nowa Biała. Ponadto przeprowadzono przegląd brzegów następujących rzeczek i potoków: Bronisko, Durściński, Przykopa i (tylko w rejonie Trybsza) Trybska Rzeka. Poza tym spenetrowano jaskinię na wzgórzu Sosnowa Skała koło Dursztyna.

W odniesieniu do znacznej większości przebadanego terenu osiągnięto wynik negatywny (brak znalezisk). Natrafiono tylko na jedno stanowisko archeologiczne.

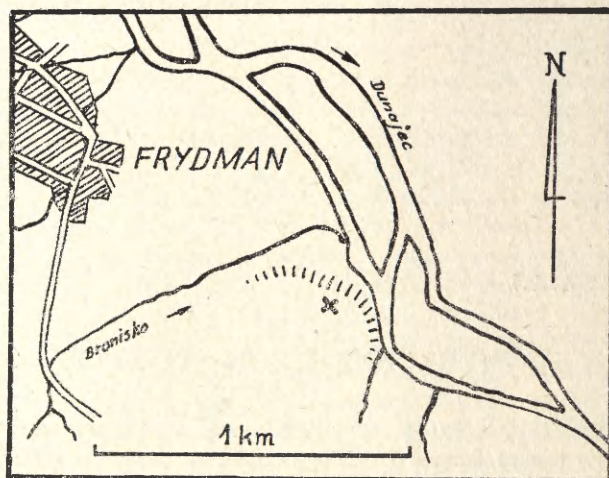
Frydman, pow. Nowy Targ, stanowisko 1 (ryc. 1). Jest ono położone ok. 1250 m na ESE od kościoła we Frydmanie, ok. 20 m na S od skraju wyższej terasy Dunajca. Jest to pole orne, łagodnie nachylone na N. Parcela należy do ob. Wincentego Domiana, zam. Frydman 103.

Materiał stanowią: 1. Niewielki nieco spątynowany odłupek krzemienisty, wykonany z surowca jurajskiego, ze śladami obróbki techniką łuszczeniową na niektórych krawędziach, datowany ogólnie na epokę kamienia (ryc. 2 a). 2. Fragment

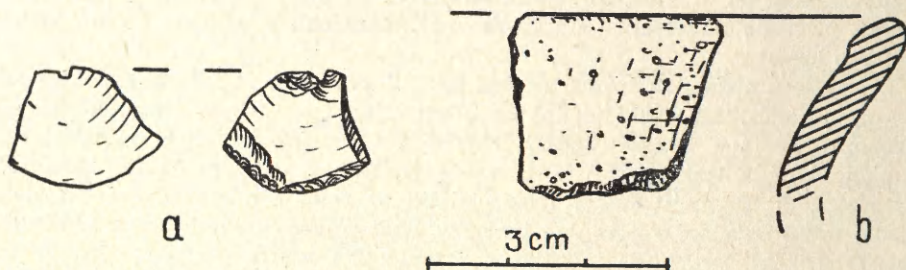
¹ Ekspedycja pracowała pod kierownictwem mgra Michała Parczewskiego, zaś w jej skład wchodził studenci archeologii Polski UJ: Zdzisław Bolek, Stanisław Czepiec, Andrzej Rachwaniec i Andrzej Szymański. Myśl odbycia badań wyszła od dra Zbigniewa Białego z Katedry Etnografii Słowian UJ, kierującego od szeregu lat eksploracją etnograficzną Spisza Polskiego. Pokrycie finansowe przedsięwzięcia zapewniła Katedra Archeologii Polski UJ.

² Wg informacji łaskawie udzielonej autorowi przez uczestnika badań z 1966 roku, doc. dra Kazimierza Godłowskiego.

³ A. Żaki, *Pierwsze znaleziska neolityczne z Tatr Polskich i Podtatrza*, „Acta Archaeologica Carpathica”, t. 9: 1967, fasc. 1, s. 59—61, ryc. 6.

Ryc. 1. Mapka okolic Frydmana (stanowisko 1 oznaczono symbolem x)

Ryc. 2. Frydman, pow. Nowy Targ. Odłupek krzemienisty (a) i fragment ceramiki (b)

przybrzeżnej partii naczynia o rozchylonym wylewie z lekko profilowaną krawędzią. Zabarwienie zachowanego fragmentu ciemnobrunatne przy krawędzi jest jasnobrązowe nieco poniżej (tylko od wewnętrznej strony naczynia). Gлина, z której wykonano naczynie, została schudzona domieszką drobnego żwirku. Omawiany zabytek należy datować na XII—XIII w. (ryc. 2 b).

Na obydwa znane dotąd znaleziska archeologiczne ze Spisza Polskiego natrafiono w okolicach Frydmana, przy czym skorupa o cechach średniowiecznych, znaleziona w trakcie badań w 1966 roku, odkryta została w tym samym lub w najbliższym sąsiedztwie miejsca obecnych znalezisk (Frydman, st. 1)⁴. Wystąpienie odłupka krzemienistego w okolicy Frydmana łączy się, być może, z wydobytą z łóżyska Dunajca w rejonie tejże miejscowości neolityczną buławką kamienną⁵.

Obecny etap badań objął najbardziej obiecującą pod względem archeologicznym część Zamagurza Spiskiego. Tym niemniej pożądana jest penetracja całej tej krainy, gdyż to dopiero pozwoli na wytworzenie jej pełnego obrazu w pradziejach.

⁴ Por. przypis 2.

⁵ Ż a k i, *op. cit.*, s. 59—61.

MICHAŁ PARCZEWSKI

A NOTE ON SURFACE INVESTIGATIONS IN THE POLISH SPISZ

The surface investigations conducted in 1970 covered the northern part of Zamagurze Spiskie. The areas surveyed lie along the rivers Dunajec and Białka and their tributaries. Archaeological material was found near the edge of the right terrace of the Dunajec, to ESE of the village of Frydman. The finds included a flint flake from the Stone Age (Neolithic?) and a fragmentary rim of a medieval vessel. The investigations will be continued.

